

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum inuidia sit peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ARTICVLVS PRIMVS,

Utrum inuidia sit peccatum.

QVAESTIO est de inuidia. Et primo queritur utrum inuidia sit peccatum. Et videtur quod non: quia, ut Phil. dicit in 2. Eth. Passionibus non laudamur nec vituperamur: sed inuidia est passio. dicit enim Damasc. in 2. lib. quod inuidia est tristitia de alienis bonis. ergo propter inuidiam nullus vituperatur: sed propter omne peccatum aliquis vituperabilis redditur. ergo inuidia non est peccatum.

Lib. 2. c. 5. in medio to. 3. Lib. 2. c. 14. in fine.

Lib. 3. de lib. arb. c. 18. de vera religione cap. 14. tom. 1. Li. 14. c. 6. in medio to. 5.

¶ 2 Præ. quod non est uoluntarium, non est peccatum, ut Aug. dicit: sed inuidia cum sit tristitia, non est aliquid uoluntarium. ut enim Aug. dicit 14. de Ciui. Dei, Tristitia est de his quæ nobis nolentibus acciderunt. ergo inuidia non est peccatum.

¶ 3 Præ. Cum malo contrarietur bonum, bonum non mouet ad peccatum quod est malum, sicut nec aliquid contrarium mouet ad suum contrarium: sed motiuum inuidiæ est bonum. Dicit enim Remigius, quod inuidia est dolor de alieno bono.

Lib. 14. ex c. 13. & vitim.

¶ 4 Præ. Aug. dicit 14. de Ciui. Dei, quod in omni peccato est immediata conuersio ad bonum commutabile: sed inuidia non est conuersio ad aliquod bonum commutabile, sed magis auersio ab eo, cum sit tristitia de alieno bono. ergo inuidia non est peccatum.

Li. 1. c. 3. circa fine 19. 1.

¶ 5 Præ. Aug. dicit in lib. de Libero arb. quod omne peccatum est ex libidine: sed inuidia cum sit cum tristitia, non procedit ex libidine, quæ est appetitus delectationis. ergo inuidia non est peccatum.

¶ 6 Præ. Id quod est impossibile esse, non potest esse peccatum: sed impossibile est aliquem inuidere, ut uidetur: quia cum bonum sit quod omnia appetunt, nullus potest dolere de bono, quod est inuidere. ergo inuidia non potest esse peccatum.

¶ 7 Præ. Omne peccatum in aliquo actu consistit: sed inuidia cum sit tristitia, dimittit actionem quæ per delectationem perficitur. ergo inuidia dimittit peccatum. ergo non est peccatum.

¶ 8 Præ. actus morales dicuntur boni, vel mali secundum formalem rationem obiecti: sed obiectum inuidiæ est bonum, ut dictum est, quia est dolor de alieno bono. ergo actus inuidiæ est bonus. non est ergo peccatum.

Argum. 3. Li. 1. de lib. arb. in prin. tom. 1. Li. 3. c. 25. in principio.

¶ 9 Præ. Malum poenale diuiditur contra malum culpæ, ut patet per Aug. in 1. lib. de libe. arbitrio: sed inuidia est quoddam malum poenale, ut dicit Iud. in lib. de Summo bono, quod liuor, id est, inuidia sui punit actorem. ergo inuidia non est culpa.

¶ 10 Præ. Aug. dist. 14. de Ciui. Dei, quod omne peccatum est amor improbus: sed inuidia non est amor improbus, quia amor facit gaudere de bonis amici, & tristari de malis. ergo inuidia non est peccatum.

Ante mediū epist. to. 1.

¶ 11 Præ. Grauius esse uidetur inuidere alicui circa bona spiritualia, quam circa bona corporalia: sed inuidia circa bona spiritualia non est peccatum. Dicit enim Hiero. ad Alletam de instructione filiarum: habeat socias cum quibus addiscat, quibus inuideat, quarum laudibus moueatur. ergo inuidia non est peccatum.

Lib. 2. c. 6. a medio to. 5.

SED CONTRA, Extrema in moralibus sunt uitiosa: sed inuidia est quoddam extremum, ut patet in secundo Eth. ergo inuidia non est peccatum.

2. 2. q. 132. art. 5. 2. q. 9. 36. art. 2.

RESPON. Dicendum, quod inuidia ex suo genere est peccatum. cum n. actus moralis ex suo obiecto speciem habeat, uel in genere collocef, ex hoc potest cognosci aliquem actum morale esse malum ex suo genere, si actus ipse non referatur convenienter ad suam materiam vel obiectum. Est autem considerandum quod appetitus virtutis est obiectum bonum & malum: sicut obiecta intellectus sunt uerum & falsum. Omnes autem appetitus virtutis ad duo eadem reducuntur, scilicet ad prosecutionem & fugam: sicut & actus intellectus virtutis referuntur ad affirmationem & negationem: hoc sit prosecutio in appetitu quod affirmatio in intellectu, & hoc sit fuga in appetitu quod negatio in intellectu, ut Philoso. dicit in 6. Ethic. Bonum autem rationem attractiuum, cum bonum sit quod omnia appetunt, ut dicitur in primo Ethic. & contrario malum hęc rationem repulsiuam: quia malum est propter uoluntatem & appetitum, ut Dionys. dicit 4. c. de Diu. nom. Sic ergo omnis actus appetitus virtutis ad prosecutionem pertinet, cuius obiectum est malum, est actus non conueniens suæ materie, vel obiecto, & ideo omnes hominum actus ex genere suo sunt mali, sicut amare malum & gaudere de malo: sicut et est uirtus intellectus affirmare falsum. Et similiter est obiectum ad fugam pertinens, cuius obiectum est bonum, est actus conueniens suæ materie uel obiecto, & ideo omnis actus ex suo genere est peccatum: sicut odire bonum, abominari bonum, & de ipso tristari, quia et in actu uirtutis est, negare uerum. Non tamen sufficit ad hoc quod sit bonus quod importet prosecutionem boni, ut fuga mali (nisi sit prosecutio boni conuenienter ad fugam mali, quod ei opponit) quia plura requiruntur ad bonum, quod perficitur ex tota & integra causa ad malum, quod linquitur ex singularibus defectibus. ut Dionys. dicit de Diu. nom. Inuidia autem importat tristitiam etiam, unde patet quod ex suo genere est peccatum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod cum passio sit appetitus sensitui, ut Damasc. dicit in 2. lib. contra Iudeos se considerata non potest esse uel uirtus uel inuit sine aliquo laudabile uel uituperabile: quia inuit tunc ad rationem: Sed sicut appetitus sensitui est qualiter rationalis, in quantum potest obedire rationi: sicut etiam & ipsæ passiones per esse laudabiles uel uituperabiles, prout possunt ordinari ad rationem. unde Philo. ibidem dicit, quod non laudatur uituperatur, qui simpliciter irascitur: sed qui irascitur, id est secundum ordinem rationis, prater ipsum.

AD SECUNDVM dicendum, quod illa aucto ritas non est tristitia sit motus inuoluntarius, sed quod obiectum tristitiæ sit aliquid inuoluntarium. Nihil autem potest circa rem inuoluntariam esse actum hominum bonum uel malum, prout scilicet rem inuoluntariam potest aliquis ferre bene, uel male:

AD TERTIVM dicendum, quod bonum quantum ad se semper mouet ad bonum: sed ex praua dispositione effectus contingit, quod aliquis ex bono mouetur ad malum: sicut etiam ex praua dispositione malum contingit, quod cibum sanum sit ei motus in ratione mali, ut Philo. dicit in 5. Ethic. Et hoc hoc aduersari bono per tristitiam, in idem modo eo quod est conuerti ad malum, quod ad appetitum commutabili bono inordinate amato.

AD QUARTVM dicendum, quod carere bono prius est, quam malum, quod est priuatio eius: in affectibus animarum, quarum obiectum est bonum, naturaliter sunt priores illis affectibus animarum, quarum obiectum est malum: & propter hoc ex carere bono, desiderio, & delectatione. Et secundum hoc inuidia causatur ex aliqua libidine.

AD SEXTVM dicendū, q̄ ex bono sub rōne boni nullus potest tritari: sed de bono inquantū apprehenditur sub ratione mali veri, uel apparentis, potest aliquis tritari. Et hoc modo inuidia est tristitia de alieno bono, inquantum scilicet est impedimentum proprię excellentiæ.

AD SEPTIMVM dicendum, q̄ sicut delectatio per se operationem propriam: ita impedit operationem extraneam, ut Philoſ. dicit in 1o. Ethic. sicut ille, qui delectatur in studendo magis studet, & minus circa alia occupatur. Sic ergo tristitia, q̄ est de bono proximi, impedit actiones, quæ ad bonū proximi tendunt: sed mouet ad operationes contrarias, quibus bonum proximi impeditur.

AD OCTAVVM dicendū, q̄ sicut in amore boni nō potest esse peccatum, nisi inquantū id qd̄ amatur, & si apprehendatur in rōne boni, nō tamen est uere bonum, sed malū: ita est tristitia quæ est in bono, quod apprehenditur ut malū, quod nō est uere malū, sed apparens, nihilominus est mala, quia nō est conueniens tali obiecto, qd̄ est uere bonū. Sic. n. actus moralis fit bonus ex obiecto, inquantū est ei cōueniēs.

AD NONVM dicendū, q̄ quibusdā peccatis adiunguntur quadam penalitates, & tunc id est pœna & culpa fm̄ aliud & aliud, culpa quidē fm̄ procedit ab inordinata hoīs uoluntate, & sic non est a Deo: pœna autē fm̄ q̄ habet quandam pœnalem afflictionē adiuuātam, & hoc est a Deo secundū illud Plal. Arguam te & statuam contra faciem tuam, & Aug. dicit in 1. Confes. Iussisti Domine, & sic est ut pœna sibi fit omnis inordinatus animus, Et hoc modo in uidia potest esse, & pœna, & culpa.

AD X. dicendum, q̄ omne peccatum est amor improbus per causam, non per essentiam: quia oīs affectio animæ, etiam tristitia ex amore procedit, ut Aug. in eodem libro dicit.

AD XI. dicendū q̄ Arist. 2. Retho. distinguens, inter zelum & inuidiam, dicit zelus ex bonis est uirtuosorum, inuidere autem est prauorum. Zelus enim seipsum preparat propter emulationem, ut obtineat bona: inuidias autem ut proximus non habeat propter inuidiam. Inuidia enim est eū aliquis tristatur de hoc, quod proximus habet bona quæ ipse non hēt, zelus autem est cum aliquis tristatur de hoc, q̄ ipse non habet bona quæ proximus hēt. Hieronymus autem in auctoritate prædicta accepit inuidiam pro zelo. Est enim laudabile, ut aliquis addiscens conetur ad addiscendum quæ alius addidit, secundum illud Apostoli primæ Cor. 12. Acumulamini charismata meliora.

ARTICVLVS II.

Utrum inuidia sit peccatum mortale.

SECVNDO quaritur, utrum inuidia sit peccatum mortale. Et uidetur quod non. Dicit Greg. 22. Moral. Euenire plerumque solet, ut non amissa charitate inimici nos ruina lætificet, & eius gloria con-tristet. hoc autem est inuidere, ergo inuidianon tollit charitatem, & ita non dicitur peccatum mortale.

¶ 2. Præ. Damasce. dicit in 2. lib. quod passio est motus appetitus sensibilis. hic autē motus sensualitas dicitur, ut Aug. dicit in 12. de Trinita. ergo inuidia cum fit passio est in sensualitate, in qua non est nisi ueniale peccatum, ut Aug. dicit in eodem libro. ergo inuidia non est peccatum mortale.

¶ 3. Præ. Sicut bona ex gñe possunt male fieri. ea au-

tem q̄ sunt mala ex genere, non possunt bene fieri, ut Aug. dicit in libro contra mendacium. ita ea quæ sunt ex gñe uenialia, possunt fieri mortalia: ea autē q̄ sunt ex genere mortalia, nullo modo possunt esse uenialia, sicut patet de homicidio & adulterio. Sed non omnis inuidia est peccatum mortale. ergo inuidia non est peccatum mortale ex genere.

¶ 4. Præ. Peccatū operis in eodē genere est grauius pctō cordis, sed impedire opere bonū proximi. nō semper est pctm̄ mortale. ergo nō semper est pctm̄ mortale dolere de bono pximi, quod est inuidere.

¶ 5. Præ. In uiris pfectis nō potest esse pctm̄ mortale: sed in eis potest esse aliquis modus inuidiæ ex surrip-tione. ergo inuidia non est peccatum mortale.

¶ 6. Præ. In pueris nondum loquentibus non potest esse pctm̄ mortale, quia nondū habent usum rōnis in qua sola est pctm̄ mortale: sed in pueris potest esse inuidia. Dicit. n. Aug. in primo confes. uidi ego & expertus sum zelantem puerum: nondū loquebatur pallidus, amaro aspectu colla cæcum suum. ergo inuidia non est peccatum mortale.

¶ 7. Præ. Omne peccatum mortale contrariatur ordini charitatis: sed inuidia quæ tristatur de bono alterius, inquantum redundat in proprium nocumētum, nō repugnat ordini charitatis, secundum quē quilibet debet se plus diligere quā alium, & proximos plus quā extraneos, ut Amb. dicit. ergo inuidia non est peccatum mortale.

¶ 8. Præ. Omne pctm̄ mortale alicui uirtuti cōtrariatur: sed inuidia non contrariatur alicui uirtuti, sed cuidam passioni, quam Phil. in 2. Ethic. Nemesim vocat. ergo inuidia non est peccatum mortale.

SED CONTRA est, quod Grego. dicit in 5. Moral. exponens id quod habetur Prou. 14. Putredo ossium inuidia, per limoris inquit uitiū ante Dei oculos pe-reunt bene acta uirtutum. Sed hoc nō facit nisi peccatum mortale. ergo inuidia est peccatū mortale.

¶ 2. Præ. In itinerario Clementis naratur quod Petrus dixit, quod tria peccata æqualiter pœnam merentur, cum aliquis manu occidit, cum lingua detrahit, & cum corde inuidet, uel odit. Sed homicidium est peccatum mortale. ergo & inuidia.

¶ 3. Præ. Isidorus dicit in lib. de Sāmo bono, Nulla uirtus est cui non contrarietur inuidia: sola. n. misericordia caret inuidia. Sed nihil cōtrariatur omni uirtuti, nisi pctm̄ mortale. ergo inuidia est pctm̄ mortale.

¶ 4. Præ. Sicut Aug. dicit super illud Plal. Conuertit cor eorum ut odiret populū eius, inuidia est odiū felicitatis aliene. Odiū autem est ira inueterata, ut ipse dicit. 1. super Gene. ad literam. ergo omnis inuidia est aliquid inueteratum, & ita non potest esse ueniale peccatum, quasi subreptitia.

¶ 5. Præ. Nihil interficit spiritualiter, nisi peccatum mortale: sed inuidia occidit spiritualiter, secundum illud Iob. 5. Paruulū occidit inuidia. Et super illud secundæ ad Cor. 2. Christi bonus odor sumus, dicit glōf. Odor iste uegetat diligentes, uocat inuidentes. ergo inuidia est peccatum mortale.

RESPON. Dicendum, q̄ sicut dictū est, genas siue species actus moralis attenditur secundum materiam uel obiectum. unde etiam actus moralis dicitur bonus uel malus fm̄ suum genus: uita autē animæ est per charitatem, quæ coniungit nos Deo, p̄ quē anima uiuit. unde dicitur. 1. Ioan 3. Qui non diligit manet in morte. mors enim est priuatio uitæ. Quādo ergo ex comparatione actus ad suam materiam intelligitur aliquid oppositū charitati, oportet q̄ actus

In li. de mendacio cap. 7. tom. 4.

Li. 1. cap. 7. circa medietatem illius to. 1.

Referretur ex Amb. 3. sent. dist. 39. lib. 2. c. 7. nō procul a fine to. mo 5. Li. 5. moral. cap. 32. a meo dno i nouis exempla.

Li. 3. c. 15. an te medium.

Plal. 104. in expositio-ne prima a medio to. 8. lib. 3. de ser. Domini in monte c. 10. glōf. ordin. ibi. ex Aug.

2. 2. q. 35. ar. 1. c. 3. Art. 1. huius q. & supra q. 7. ar. 2.